

Nieuwsbrief - OR Updates

Nummer 6, 2022

Redactie: prof. mr. E.C.H.J. Lokin, mr. drs. K.H. Boonzaaijer en mr. E.H. Leemreis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2022:117](#) 04-02-2022

Harlingen Holdings Industries B.V. c.s./ Poiesz q.q.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2021:1453](#) 08-10-2021

Horlings Accountants en Belastingadviseurs B.V./Aandeelhouders

Hof

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2022:1126](#) 15-02-2022

Verzoekster/Vereniging van Eigenaars Woongebouw de Oude Haven

[Ondernemingskamer Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2022:302](#) 10-02-2022

Enquête Funda B.V.

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2022:285](#) 04-02-2022

Ontslagen bestuurder/Apandam Europe B.V.

[Ondernemingskamer Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2022:288](#) 21-01-2022

Concernenquête C.O.W. Vastgoed en Materialen B.V.

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2022:148](#) 18-01-2022

OTX Logistics B.V./DBB Beheer B.V.

Rechtbank

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2022:580](#) 23-02-2022

Kolkman q.q./Bestuurders van RF Sports Equipment B.V.

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2022:540](#) 23-02-2022

Weenink q.q./Bestuurder en indirect aandeelhouder van Royal Fireworks Nederland B.V.

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2022:541](#) 16-02-2022

Weenink q.q./Bestuurders van Twente Institute for Wireless Mobile Communications B.V.

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2022:878](#) 02-02-2022

Curator/Bestuurder van I.I.C. B.V.

RECHTSPRAAK

**Horlings Accountants en Belastingadviseurs
B.V./Aandeelhouders**

De AVA van een vennootschap die dienstverlening verricht op het gebied van accountancy en belastingadvies neemt een besluit tot verlaging van de verplichte uittredingsleeftijd van de aandeelhouders. Twee aandeelhouders, die bijna de vastgestelde uittredingsleeftijd hebben bereikt, betwisten dit besluit voor de rechter. Zij vorderen primair vernietiging van het besluit op grond van strijd met de redelijkheid en billijkheid (art. 2:15 lid 1 sub b BW) en subsidiair compensatie. De rechtbank wijst de vorderingen af. Volgens het hof is het desbetreffende besluit op zichzelf niet in strijd met de redelijkheid en billijkheid, maar is een beroep op de verlaagde uittredingsleeftijd zonder afdoende compensatie ten opzichte van de oudere aandeelhouders met het oog op artikel 4 Wgbl wel in strijd met de redelijkheid en billijkheid en daarmee onrechtmatig. De vennootschap bestrijdt dit oordeel in cassatie en voert daartegen drie cassatiemiddelen aan. Onder meer bestrijdt de vennootschap het oordeel van het hof dat zij gehouden is compensatie te betalen aan de aandeelhouders. A-G Assink gaat hier in zijn conclusie niet in mee en concludeert tot afwijzing van de cassatiemiddelen. De Hoge Raad volgt de conclusie van de A-G, verwerpt het cassatieberoep en doet de zaak af met toepassing van artikel 81 RO.

Het geschil

HAB Holding B.V. ('de Holding') is de enig aandeelhouder van Horlings Accountants en Belastingadviseurs B.V. ('Horlings'). Horlings verricht dienstverlening op het gebied van

accountancy en belastingadvies. Een fiscalist en een registeraccountant ('de Aandeelhouders') zijn beiden aandeelhouder van Holding via hun persoonlijke houdstervernootschappen. Daarnaast hebben zij, net als de andere partners/aandeelhouders, ieder een aansluitingsovereenkomst gesloten met de Holding.

In de algemene vergadering van aandeelhouders van de Holding (de 'AVA') is in 2014 het besluit genomen om de algemene bepalingen zodanig te wijzigen dat – kort gezegd – de uittredingsleeftijd van aandeelhouders wordt verlaagd van 65 jaar naar 62 jaar. Het doel hiervan is de winstgevendheid van de Holding te vergroten. Het reeds bestaande concurrentie- en relatiebeding is daarbij ongewijzigd gebleven.

De Aandeelhouders zijn op het moment van het AVA-besluit 60 jaar. Zij kunnen zich niet verenigen met het AVA-besluit en roepen een buitengewone vergadering van aandeelhouders uit tot het terugdraaien van het AVA-besluit. Dit is echter tevergeefs; het verzoek van de Aandeelhouders in de BAVA wordt afgewezen. Daarom maken de Aandeelhouders een procedure bij de rechtbank aanhangig. Zij vorderen daarin primair vernietiging van het AVA-besluit en het BAVA-besluit (samen: 'de Besluiten') wegens strijd met de redelijkheid en billijkheid als bedoeld in artikel 2:15 jo. 2:8 BW, en subsidiair compensatie.

Procesverloop

In eerste aanleg wijst de rechtbank de vorderingen van de Aandeelhouders af. De rechtbank oordeelt dat de Besluiten niet in strijd zijn met de redelijkheid en billijkheid als bedoeld in artikel 2:15 lid 1 sub b BW jo. artikel 2:8 BW. Tevens mag de Holding zich op de gewijzigde algemene bepalingen beroepen zonder dat het bepaalde in artikel 6:2 BW respectievelijk artikel 6:248 lid 1 BW meebrengt dat de Holding tot enige compensatie gehouden is. Hiertegen gaan de Aandeelhouders in hoger beroep.

Het hof oordeelt anders dan de rechtbank. Volgens het hof zijn de besluiten op zichzelf genomen niet strijdig met de redelijkheid en billijkheid, omdat een mogelijke wijziging van de aansluitingsovereenkomst en de daarbij behorende algemene voorwaarden voorzienbaar was en in beginsel voor alle aandeelhouders gelijkelijk werkt. Desalniettemin oordeelt het hof dat de beëindiging van de aansluitingsovereenkomst zonder afdoende compensatie voor de Aandeelhouders in de gegeven omstandigheden in strijd is met de redelijkheid en billijkheid en daarmee onrechtmatig jegens de Aandeelhouders.

Hiertoe overweegt het hof dat de Aandeelhouders er lange tijd gerechtvaardigd op mochten vertrouwen dat zij tot hun 65^e jaar verbonden zouden blijven aan de Holding en dat zij vanwege hun leeftijd – mede door het concurrentie- en relatiebeding – onevenredig hard door de Besluiten worden getroffen in vergelijking met de jongere partners. Dit klemmt voor het hof

temeer omdat de achterliggende reden van het AVA-besluit een verhoging van de winstgevendheid van de Holding op de korte termijn omvat, en het concurrentie- en relatiebeding de Aandeelhouders op hun leeftijd van 62 jaar daadwerkelijk belemmert hun beroep nog in de volle omvang uit te oefenen. Artikel 4 Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid ('Wgbl') verbiedt onderscheid op basis van leeftijd bij de voorwaarden voor en de toegang tot het vrije beroep, alsmede bij de mogelijkheden tot uitoefening van en ontplooiing binnen het vrije beroep. Met de doelstelling van het op korte termijn verhogen van de winstgevendheid, terwijl de continuïteit van de onderneming niet wordt bedreigd, is door de Holding geen afdoende legitimering in de zin van artikel 7 lid 1 onder c Wgbl gegeven voor de op korte termijn ingevoerde verplichte leeftijdsgrens.

Het hof vernietigt het vonnis van de rechtbank en oordeelt dat de Holding aan de Aandeelhouders ter compensatie twee derde van de winstdelen die zij als gevolg van de Besluiten naar schatting zijn misgelopen, moet betalen (zie ook OR 2018-0126).

Het beroep in cassatie

De Holding gaat in cassatie en voert daarbij drie cassatiemiddelen aan tegen het oordeel van het hof. De Holding bestrijdt allereerst dat zij gehouden is compensatie te betalen aan de Aandeelhouders. Daarnaast komt zij op tegen procesbeslissingen van het hof en tegen het vastgestelde compensatiebedrag. Deze laatste twee aspecten blijven hier verder buiten beschouwing.

Conclusie A-G Assink

Voorafgaand aan de bespreking van de cassatiemiddelen gaat A-G Assink in op de toepasselijkheid van de Wgbl op de onderhavige zaak. Hij bevestigt dat ook vrije beroepsbeoefenaren die via persoonlijke houdstervennootschappen hun beroep uitoefenen in een maatschapstructuur in bv-vorm een beroep kunnen doen op artikel 4 Wgbl in gevallen van onderscheid op grond van leeftijd. Vervolgens overweegt Assink dat ook een rechtsgeldig besluit dat in strijd is met artikel 4 Wgbl, zonder dat sprake is van legitimering van dit besluit in de zin van artikel 7 Wgbl, grond kan opleveren voor compensatie op grond van onrechtmatige daad.

Vervolgens bespreekt Assink de cassatiemiddelen. Deze kunnen volgens Assink alle drie niet slagen. In het kader van het middel dat zich richt tegen het oordeel van het hof dat de Holding gehouden is compensatie te betalen aan de Aandeelhouders, wordt veel aandacht besteed aan de vraag of een legitimering in de zin van artikel 7 Wgbl bestaat voor de op korte termijn ingevoerde leeftijdsgrens. Volgens de A-G is het oordeel van het hof dat het vertrek van de oudere partners tot voornaamste doel had de winstgevendheid van de Holding voor de

overblijvende (jongere) partners op korte termijn te versterken, niet onbegrijpelijk. Omdat de continuïteit van de Holding niet op korte termijn bedreigd werd, was er geen voldoende zwaarwegend bedrijfsbelang, zoals bedoeld in artikel 7 Wgbl, aanwezig voor het uit de Besluiten voortvloeiende onderscheid op grond van leeftijd, dat op korte termijn in werking zou treden. Ook het onderdeel dat betoogt dat een dergelijke legitimering wel bestaat, faalt daarom.

Hoge Raad

De Hoge Raad volgt de conclusie van de A-G, verwerpt het cassatieberoep nu de klachten niet kunnen leiden tot vernietiging van het arrest van het hof, en doet de zaak af met toepassing van artikel 81 RO.

C.N. Perrick, maart 2022

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 08-10-2021

ECLI: ECLI:NL:HR:2021:1453

Zaaknummer: 20/01337

Rechters: M.V. Polak, T.H. den Tanja-van Broek, C.E. Du Perron, F.J.P. Lock en A.E.B. ter Heide

Advocaten: J.H.M. van Swaaij en A.C. van Schaick

Wetsartikelen: 4 Wgbl, 7 Wgbl, 2:15 BW en 2:8 BW

RECHTSPRAAK

Verzoekster/Vereniging van Eigenaars Woongebouw de Oude Haven

Een lid van een VvE verzoekt vernietiging van een besluit en machtiging tot benoeming van een bestuurder en een beheerder. Het hof gaat niet mee in een verzoek tot het vernietigen van een besluit om een bestuurder van een VvE niet te ontslaan omdat dit geen rechtshandeling zou betreffen, aangezien het volgens het hof geen rechtsgevolg heeft. Het hof gaat evenmin mee in een verzoek tot het ontslaan van de bestuurder en benoeming van een derde tot bestuurder omdat geen sprake is van wanbeleid. Hoewel op basis van andere argumenten volgt het hof de conclusie van de kantonrechter.

Een bewoonster van een appartementencomplex in Hilversum ('de Bewoonster') meent dat de bestuurder van de betrokken VvE zich schuldig maakt aan wanbeleid en heeft daarom in de vergadering van de VvE drie besluiten geagendeerd: (a) het ontslag van de bestuurder, (b) een voorstel tot de benoeming van een externe bestuurder en (c) een voorstel tot de benoeming van een externe beheerder.

Nadat de vergadering de agendapunten met 19 stemmen tegen 1 heeft verworpen verzoekt de Bewoonster de kantonrechter onder meer de besluiten van de vergadering te vernietigen, althans nietig te verklaren en haar te machtigen (ex art. 5:121 BW) een derde te benoemen als externe bestuurder en externe beheerder. De kantonrechter wijst alle verzoeken af omdat dezelfde kwesties reeds onderwerp van geschil waren in een eerdere kantonprocedure. Tegen deze beslissing gaat de Bewoonster in hoger beroep.

Ten aanzien van agendapunt (a) overweegt het hof als volgt. De vernietigbaarheid van een besluit van een VvE om haar bestuurder te ontslaan, dient getoetst te worden aan artikel 2:15 BW. Dat artikel is geschreven voor besluiten die zijn aan te merken als een rechtshandeling. De beslissing van de vergadering om de bestuurder *niet* te ontslaan is echter geen rechtshandeling omdat het niet gericht is op een rechtsgevolg, althans geen rechtsgevolg heeft.

Deze beslissing als zodanig kan dan ook niet als een door de VvE genomen ‘besluit’ worden vernietigd.

Ten aanzien van het verzoek van de Bewoonster haar te machtigen een derde als externe bestuurder en externe beheerder te benoemen, geldt het volgende. De kantonrechter wees dit af met verwijzing naar de genoemde eerdere kantonprocedure over hetzelfde onderwerp. In die procedure werd geoordeeld dat de machtiging niet afgegeven kan worden omdat de wet daaraan in de weg staat. Volgens het hof betreft dit een zuivere rechtsbeslissing. Aan dergelijke beslissingen komt, aldus het hof, geen bindende kracht toe in een opvolgend geding (art. 236 Rv), waardoor het voornoemde oordeel onjuist is.

Het hof gaat vervolgens over tot het alsnog onderzoeken of de vergadering en/of individuele eigenaren zonder redelijke grond hebben geweigerd mee te werken aan het ontslag van de bestuurder en de benoeming van een derde als externe bestuurder/beheerder. Het hof gaat evenwel niet mee in de stelling van de Bewoonster dat de bestuurder zich schuldig maakte aan wanbeleid, omdat het telkens gaat om kwesties die zich lenen voor eenvoudig herstel.

Zodoende komt het hof – met andere argumenten – tot hetzelfde oordeel als de kantonrechter en gaat over tot verwerping van het hoger beroep.

J. Tromp, maart 2022

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 15-02-2022

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2022:1126

Zaaknummer: 200.287.431/01

Rechters: M.M.A. Wind, W.A. Zondag en W.P.M. ter Berg

Advocaten: J.C. Daniëls en E.J.H. van Lith

Wetsartikelen: 2:15 BW, 5:121 BW, 3:33 BW, 5:130 BW en 236 Rv

RECHTSPRAAK

Concernenquête C.O.W. Vastgoed en Materialen B.V.

OK; enquête. Er is sprake van een verstoorde verhouding tussen twee (indirect) aandeelhouders, die elk 50% van de aandelen houden en tevens (indirect) bestuurder zijn van een vennootschap en haar dochteronderneming. De ene aandeelhouder heeft verzocht tot het gelasten van een concernenquête en het treffen van onmiddellijke voorzieningen. Volgens de verzoekende aandeelhouder zijn er gegronde redenen om te twijfelen aan een juist beleid omdat de andere aandeelhouder als (indirect) bestuurder van de vennootschap en haar dochtervennootschap onzorgvuldig met de spanning tussen zijn persoonlijke belangen en die van de vennootschappen zou omgaan. Ook zou de andere aandeelhouder fraude hebben gepleegd, en er zou sprake zijn van een impasse in het bestuur en de algemene vergadering van de vennootschappen. De OK beveelt een onderzoek naar het beleid en de gang van zaken. Bij wijze van onmiddellijke voorziening wordt een bestuurder benoemd.

Enquêteverzoek

[A] ('de Aandeelhouder'), houdt 50% van de aandelen in het kapitaal van C.O.W. Vastgoed en Materialen B.V. ('COW B.V.') en is bestuurder van COW B.V. B&L Duikbedrijf B.V. ('B&L') houdt de andere 50% van de aandelen in het kapitaal van COW B.V. en vormt samen met de Aandeelhouder het bestuur van COW B.V.

De Aandeelhouder heeft de OK verzocht een onderzoek te bevelen naar het beleid en de gang van zaken van COW B.V. en haar dochtervennootschap Duikbedrijf C.O.W. B.V. ('Duikbedrijf COW') (gezamenlijk 'COW c.s.'). Verder heeft de Aandeelhouder verzocht voor de duur van het geding onmiddellijke voorzieningen te treffen. B&L, de andere 50%-aandeelhouder en bestuurder van COW B.V., heeft verweer gevoerd en verzocht om de Aandeelhouder niet-

ontvankelijk te verklaren in haar verzoek dan wel het verzoek af te wijzen.

In deze enquêteprocedure gaat het over de (verstoorde) samenwerking tussen [B] en [C] in COW c.s. De Aandeelhouder is de persoonlijke holding van [B] ('DGA van de Aandeelhouder'). B&L is de persoonlijke holding van [C] ('DGA van B&L'). De DGA van B&L en de DGA van de Aandeelhouder vormen samen het bestuur van Duikbedrijf COW.

Aan haar enquêteverzoek legt de Aandeelhouder ten grondslag dat de DGA van B&L als (indirect) bestuurder van COW c.s. niet of onvoldoende zorgvuldig om zou zijn gegaan met de spanning tussen zijn persoonlijke belangen en die van COW c.s., doordat de DGA van B&L onder meer een overboeking van € 30.000 ter aflossing van een rekening-courantvordering van B&L op COW B.V. zou hebben gedaan zonder dat daar een bestuursbesluit of overleg met de DGA van de Aandeelhouder aan ten grondslag lag. De Aandeelhouder verdenkt de DGA van B&L voorts van fraude in verband met een misgelopen aanbesteding. Verder is volgens de Aandeelhouder sprake van een vertrouwensbreuk tussen de DGA van de Aandeelhouder en de DGA van B&L, als gevolg waarvan een impasse is ontstaan in het bestuur en de algemene vergadering van COW c.s.

B&L heeft gemotiveerd verweer gevoerd en stelt dat de Aandeelhouder geen belang bij haar verzoek heeft, dan wel misbruik van recht maakt. De Aandeelhouder zou de enquêteprocedure enkel gebruiken om oneigenlijke druk op B&L uit te oefenen teneinde te trachten haar aandelen in COW B.V. te bemachtigen (vanaf begin 2020 heeft de DGA van de Aandeelhouder tevergeefs diverse voorstellen gedaan in de richting van een uitkoop van B&L of een splitsing van de onderneming van COW c.s.). Daarnaast zou geen sprake zijn van een impasse in COW c.s. en de onderneming van COW c.s. zou prima functioneren.

Beoordeling

Bij de beoordeling overweegt de OK allereerst dat de Aandeelhouder inhoudelijke bezwaren heeft aangevoerd die zien op het beleid en de gang van zaken bij COW c.s. Het verzoek valt daarmee binnen de reikwijdte van de enquêteprocedure. Gelet daarop kan niet worden gezegd dat de Aandeelhouder geen belang heeft bij haar enquêteverzoek of misbruik van haar recht maakt.

Uit het dossier en het verhandelde ter zitting blijkt naar het oordeel van de OK genoegzaam dat de verhouding tussen de bestuurders, de DGA van de Aandeelhouder en de DGA van B&L, door een gebrek van vertrouwen dusdanig is verstoord dat van collegiaal overleg op het niveau van het bestuur van COW c.s. geen sprake meer lijkt. Zo hebben de DGA van de Aandeelhouder en de DGA van B&L in 2018 voor het laatst fysiek met elkaar gesproken en vindt communicatie over de gang van zaken en de toekomst van COW c.s. uitsluitend per e-

mail plaats. Uit e-mailcorrespondentie blijkt dat deze communicatie te weinig constructief en verziekt is. De verstoorde verhouding werkt tevens door in de algemene vergadering van COW c.s., waar het niet mogelijk is gebleken om de jaarrekening van 2020 vast te stellen omdat de aandeelhouders het niet met elkaar eens konden worden.

De ernstig verstoorde verhouding tussen de DGA van de Aandeelhouder en de DGA van B&L levert naar het oordeel van de OK een gegronde reden op die een onderzoek rechtvaardigt. Dat de onderneming van COW c.s. in de afgelopen periode winstgevend is geweest, doet daaraan niet af.

De eigenhandige overboeking door de DGA van B&L van € 30.000 vormt geen gegronde reden voor twijfel aan een juiste gang van zaken bij COW B.V., omdat B&L dit bedrag heeft teruggestort na een dringend verzoek daartoe van de DGA van de Aandeelhouder.

Ten aanzien van de beschuldiging van fraude bij de aanbesteding overweegt de OK dat deze beschuldiging op zichzelf ernstig is, maar dat de OK thans te weinig zicht heeft op de feitelijke gang van zaken rondom het mislopen van de aanbesteding. Deze feitelijke gang van zaken roept weliswaar vragen op, maar dat is onvoldoende om zonder nadere informatie daarover te oordelen dat dit een gegronde reden vormt om te twijfelen aan een juist beleid en juiste gang van zaken.

Beslissing

De OK beveelt een onderzoek naar het beleid en de gang van zaken van COW c.s. vanaf het moment van het verslechteren van de onderlinge verhouding tussen de DGA van de Aandeelhouder en de DGA van B&L tot aan de datum van de mondelinge behandeling van het enquêteverzoek. Het onderzoek strekt zich mede uit tot de gang van zaken omtrent de aanbesteding.

De OK is van oordeel dat de toestand van COW c.s. het nodig maakt een derde tot bestuurder te benoemen bij COW c.s., die als enige bevoegd is om COW c.s. zelfstandig te vertegenwoordigen.

De te benoemen bestuurder mag het tot zijn of haar taak rekenen te bezien of een minnelijke regeling tussen partijen kan worden bereikt.

S.G.H. Nieuwendijk, maart 2022

Instantie: Ondernemingskamer Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 21-01-2022

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2022:288

Zaaknummer: 200.299.114/01 OK

Rechters: C.C. Meijer, A.J. Wolfs, T.A.M. Tjhuis, S. ten Have en G. van Vollenhoven-Eikelenboom

Advocaten: T.J. Teggelaar en F.J.H. Krumpelman

Wetsartikelen: 2:345 BW en 2:350 BW

RECHTSPRAAK

Harlingen Holdings Industries B.V. c.s./ Poiesz q.q.

Een curator stelt de bestuurder, de feitelijk beleidsbepaler en commissaris, en de aandeelhouder van een failliete vennootschap aansprakelijk voor het faillissementstekort. De rechtbank en het hof wijzen de vorderingen van de curator toe. In cassatie wordt onder meer geklaagd dat het hof geen aandacht heeft besteed aan het bestaan van een causaal verband tussen de kennelijk onbehoorlijke taakvervulling en het faillissement. De A-G wijdt in zijn conclusie uit over de vraag welke vereisten er aan het door artikel 2:248 lid 1 BW vereiste causale verband kunnen worden gesteld, indien er geen sprake is van de bewijsvermoedens van lid 2 van datzelfde artikel. De wettekst vereist dat de curator aannemelijk maakt dat de onbehoorlijke taakvervulling een belangrijke oorzaak is van het faillissement. Het is onvoldoende om enkel vast te stellen dat de kennelijk onbehoorlijke taakvervulling een voorwaarde voor het faillissement was, maar de kennelijk onbehoorlijke taakvervulling hoeft ook niet dé belangrijkste oorzaak van het faillissement te zijn. Er kunnen verschillende belangrijke oorzaken van een faillissement bestaan, en blijkens de wetsgeschiedenis kan de curator ook een samenstel van kennelijk onbehoorlijke bestuurshandelingen en/of nalatigheden aanvoeren als belangrijke oorzaak van het faillissement. A-G Assink concludeert dat het hof in dit geval, op basis van de stellingen en bewijsmiddelen van de curator, heeft kunnen oordelen dat er sprake is van een causaal verband tussen kennelijk onbehoorlijke bestuurshandelingen en het faillissement. De Hoge Raad volgt de conclusie van de A-G, verwerpt het cassatieberoep en doet de zaak af met toepassing van artikel 81 RO.

Inleiding en procesverloop

De curator in het faillissement van Welsec Schilders- en Classificeerbaarbedrijf B.V. ('Welsec') en Nieuwbouw- en Reparatiebedrijf Welgelegen B.V. ('Welgelegen') ('de Curator') stelt een vader en zijn zoon, die in verschillende hoedanigheden betrokken waren bij deze vennootschappen, aansprakelijk voor het faillissementstekort. De zoon was betrokken als bestuurder en de vader als feitelijk beleidsbepaler en commissaris. Ook de enig aandeelhouder, Harlingen Holdings Industries B.V. ('HHI'), wordt aangesproken voor het ontstane tekort.

Welsec en Welgelegen waren actief in de industriehaven van Harlingen. In 1992 is geconstateerd dat het bodemslib in de industriehaven ernstig verontreinigd was. In datzelfde jaar stelt de Staat Welsec en Welgelegen aansprakelijk voor de kosten van de bodemsanering. De aansprakelijkstellingen zijn vervolgens herhaald en verschillende keren gestuit, waarna de Staat Welsec en Welgelegen in 2003 heeft gedagvaard en gevorderd hen te veroordelen tot betaling van ongeveer € 1,6 miljoen. In november 2005 veroordeelt de rechtbank Leeuwarden Welsec en Welgelegen om een bedrag van ongeveer € 1,3 miljoen vermeerderd met rente en kosten te betalen aan de Staat. Welsec en Welgelegen gaan in appel, waar zij in een deskundigenrapport van juli 2009 verantwoordelijk worden gehouden voor de bodemverontreiniging. Het hof Leeuwarden heeft dan ook het vonnis van de rechtbank bekrachtigd en Welsec en Welgelegen veroordeeld tot betaling van ongeveer € 1,2 miljoen vermeerderd met rente en kosten. Gedurende de procedure tegen de Staat wordt het jaarlijks behaalde bedrijfsresultaat door Welsec als dividend aan HHI uitgekeerd. In de jaarrekeningen van Welsec over 2000 en 2001 wordt geen melding gemaakt van een claim van de Staat; in die over 2002, 2003 en 2004 wordt vermeld dat derden een claim voor sanering van de industriehaven hebben ingediend die niet door de vennootschap wordt erkend. Op 31 januari 2012 worden Welsec en Welgelegen op eigen aangifte failliet verklaard.

De Curator voert verschillende gronden aan voor aansprakelijkheid voor het boedeltekort: hij spreekt de zoon aan als bestuurder van Welsec op grond van artikel 2:248 lid 1 BW, de vader als feitelijk beleidsbepaler en commissaris op grond van artikel 2:248 lid 1 jo. lid 7 BW en artikel 2:259 jo 2:248 lid 1 BW. HHI wordt als aandeelhouder aangesproken op grond van artikel 6:162 BW. De zoon, vader en HHI worden hierna allen gezamenlijk aangeduid als 'HHI c.s.' In deze procedure achten de rechtbank en het hof (OR 2020-0131) HHI c.s. kort gezegd aansprakelijk wegens het niet opnemen van een voorziening op de jaarrekening en het uitkeren van het volledige resultaat aan de enig aandeelhouder.

Het beroep in cassatie

HHI c.s. bestrijden in cassatie het oordeel van het hof over de bestuurdersaansprakelijkheid op de voet van artikel 2:248 BW en het oordeel over de aansprakelijkheid van de aandeelhouder op de voet van artikel 6:162 BW. Het cassatieberoep ziet onder meer op het door artikel 2:248 lid 1 BW vereiste causale verband wanneer *geen* van de bewijsvermoedens van lid 2 van datzelfde artikel van toepassing zijn.

De conclusie van de A-G

Nu in deze zaak de bewijsvermoedens van artikel 2:248 lid 2 BW niet van toepassing zijn, ligt ten aanzien van de vraag of het bestuur zijn taak kennelijk onbehoorlijk heeft vervuld, en of dit een belangrijke oorzaak is geweest van het faillissement, de stelplicht en de bewijslast op de voet van artikel 150 Rv bij de Curator. A-G Assink constateert dat in de literatuur weinig aandacht wordt besteed aan het vereiste causale verband tussen de kennelijk onbehoorlijke taakvervulling en het faillissement in het geval dat er geen beroep op een bewijsvermoeden kan worden gedaan. De wettekst vereist dat de curator *aannemelijk* maakt dat de onbehoorlijke taakvervulling *een* belangrijke oorzaak is van het faillissement. Het is onvoldoende om enkel vast te stellen dat de kennelijk onbehoorlijke taakvervulling een voorwaarde voor het faillissement was, maar de kennelijk onbehoorlijke taakvervulling hoeft ook niet dé belangrijkste oorzaak van het faillissement te zijn. Er kunnen verschillende belangrijke oorzaken van een faillissement bestaan, en blijkens de wetsgeschiedenis kan de curator ook een samenstel van kennelijk onbehoorlijke bestuurshandelingen en/of nalatigheden aanvoeren als belangrijke oorzaak van het faillissement. Aansprakelijkheid voor het boedeltekort is ook een dermate zware sanctie dat de causaliteitshorde niet te snel genomen mag worden.

A-G Assink duikt in de feiten van de voorliggende zaak en concludeert dat op basis van de processtukken dat het hof terecht heeft kunnen aannemen dat de kennelijke onbehoorlijke taakvervulling in causaal verband staat met het faillissement. De Curator heeft verschillende argumenten naar voren gebracht om het causaal verband te onderbouwen – onder meer door erop te wijzen dat in de eigen aangifte van Welsec is aangegeven dat de oorzaak van de faillissementsaanvraag is gelegen in een arrest van het hof Leeuwarden. Het hof oordeelt dat het niet treffen van een voorziening voor de vordering van de Staat – nu de bedrijfsresultaten van Welsec positief waren en er al geruime tijd een goed beeld van de saneringskosten was – een belangrijke oorzaak van het faillissement was. Het oordeel van het hof geeft volgens de A-G dus geen blijk van een onjuiste rechtsopvatting; de conclusie strekt dan ook tot verwerping van het cassatieberoep.

Hoge Raad

De Hoge Raad volgt de conclusie van de A-G, verwerpt het cassatieberoep nu de klachten niet kunnen leiden tot vernietiging van het arrest van het hof, en doet de zaak af met toepassing van artikel 81 RO.

A.C. Frentz, maart 2022

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 04-02-2022

ECLI: ECLI:NL:HR:2022:117

Zaaknummer: 20/01905

Rechters: C.E. Du Perron, C.H. Sieburgh, A.E.B. ter Heide, F.R. Salomons en G.C. Makkink

Advocaten: B.I. Kraaiipoel

Wetsartikelen: 2:248 BW, 2:259 BW en 6:162 BW

RECHTSPRAAK

Enquête Funda B.V.

OK; enquête. In deze enquêteprocedure gaat het over de toekomst van Funda, de onderneming achter het bekende woningplatform Funda.nl. Grootaandeelhouder NVM meent dat Funda zich bij het bepalen van haar strategie dient te richten naar de belangen van NVM en haar leden. Funda vindt dat zij om succesvol te blijven autonoom haar strategie moet kunnen bepalen. De STAK en Vereniging FundaBelang zijn het daarmee eens en willen met het aantrekken van een strategisch investeerder de kans krijgen hun certificaten tegen een reële waarde te verkopen. Partijen worstelen al jaren met deze deels tegengestelde belangen, maar zijn er niet in geslaagd een oplossing te vinden. In haar overwegingen betreft de OK bij deze discussie het vennootschappelijk belang, het groepsbelang, de belangen van minderheidsaandeelhouders en van belanghebbenden als de werknemers en de autonome positie die het bestuur heeft in de afweging van deze belangen. De OK acht het voldoende aannemelijk dat het gebrek aan heldere beslissingen op deze onderdelen in toenemende mate een wissel trekt op de verhoudingen binnen Funda en een belemmering vormt voor het bestendige succes van de door Funda gedreven onderneming. De OK oordeelt dat er gegronde redenen zijn tot twijfel aan een juist beleid en juiste gang van zaken en gelast een onderzoek. Zij roept partijen op haar beschikking en het te gelasten onderzoek aan te grijpen om te reflecteren op hun eigen positie en handelen, opdat het gelasten van een onderzoek in zoverre al zal bijdragen aan het herstel van gezonde verhoudingen.

Enquêteverzoek

De vereniging FundaBelang, [B], [C], [D] en [E] B.V. ('FundaBelang c.s.') hebben bij verzoekschrift van 1 april 2021 de OK (kort gezegd) verzocht een onderzoek te bevelen naar het beleid en de gang van zaken van Funda B.V. ('Funda'). Verder hebben FundaBelang c.s. de OK verzocht voor de duur van het geding onmiddellijke voorzieningen te treffen. Funda heeft verweer gevoerd en daarbij de OK verzocht te oordelen dat er gegronde redenen zijn om te twifelen aan een juist beleid (binnen de algemene vergadering) van Funda en voor de duur van het geding onmiddellijke voorzieningen te treffen. De Stichting Administratiekantoor Funda ('STAK Funda') heeft zich bij deze verzoeken aangesloten. NVM Holding B.V. en Nederlandse Coöperatieve Vereniging van makelaars en taxateurs in onroerend goed NVM U.A. ('NVM' en gezamenlijk 'NVM Holding c.s.') hebben eveneens verweer gevoerd en de OK verzocht FundaBelang c.s., Funda en STAK Funda niet-ontvankelijk te verklaren in hun verzoeken, althans hun verzoeken af te wijzen.

Aan hun enquêteverzoek leggen FundaBelang c.s. ten grondslag dat het ondernemersbelang van Funda en de belangen van de certificaathouders door NVM Holding c.s. als (middellijk) meerderheidsaandeelhouder van Funda structureel worden achtergesteld bij de belangen van NVM en haar leden. NVM Holding c.s. laten zich te veel in met de strategie en het beleid van Funda. Verder belemmeren en blokkeren NVM Holding c.s. de besluitvorming over de toekomst en de (expansie)strategie van Funda. De handelwijze van NVM Holding c.s. heeft volgens FundaBelang c.s. ook een negatief effect op de waarde van de certificaten. Voor de certificaathouders bestaat bovendien geen reële mogelijkheid hun certificaten te verkopen. Tot slot verhinderen NVM Holding c.s. het aantrekken van een strategisch investeerder. Funda en STAK Funda hebben zich bij deze stellingen aangesloten.

NVM Holding c.s. hebben met name gemotiveerd verweer gevoerd tegen de stelling dat zij het aantrekken van een strategisch aandeelhouder verhinderen en de belangen van certificaathouders schaden. Voor NVM Holding c.s. is het uitgangspunt dat het bestuur van Funda bij het bepalen van de strategie van de onderneming het juiste gewicht dient toe te kennen aan het concernbelang, waaronder het belang van de NVM-leden. Funda is immers onderdeel van de NVM-Groep en door die groep in het leven geroepen.

Beoordeling

Bij haar beoordeling stelt de OK voorop dat de belangen van Funda en haar stakeholders zijn veranderd ten opzichte van de situatie ten tijde van haar oprichting als online woningplatform in 2000. Dat de belangen van NVM Holding c.s. en (de ondernemingen van) Funda niet altijd gelijk zouden lopen, was bij de oprichting voor partijen al wel bekend. Het was tenslotte de bedoeling dat Funda aantrekkelijk werd voor makelaars, consumenten en commerciële partijen om zo het grootste woningplatform in Nederland te worden. Dat succes is er ook

gekomen.

Het was bij de oprichting een bewuste keuze om Funda op afstand van NVM te plaatsen. NVM houdt aldus niet direct de aandelen. Funda moest met haar eigen bestuur en RvC een eigen strategie gaan bepalen. Daarentegen was NVM telkens (middellijk) meerderheidsaandeelhouder. Daarnaast kreeg NVM het recht het bestuur van STAK Funda te benoemen en werd in de licentieovereenkomst tussen Funda en NVM over de exclusieve licentie voor het gebruik op funda.nl van de NVM Woning Databank bepaald dat NVM bevoegd is nadere voorwaarden te stellen aan het gebruik van de data, als het gebruik van (een deel van) de informatie door Funda strijdig is met de belangen van NVM.

Het succes van Funda heeft voor een verschuiving van belangen gezorgd. Funda is aantrekkelijk geworden voor commerciële partijen die bereid zijn tegen forse vergoedingen aan wonen gerelateerde diensten aan te bieden. De certificaathouders van Funda zijn inmiddels niet meer alleen NVM-leden. Zij hebben andere belangen, zoals waardemaximalisatie. De OK benadrukt dat de positie van NVM Holding c.s. niet eenvoudig is en dat NVM Holding c.s. zich dat ook hebben gerealiseerd.

In het gegeven krachten- en belangenveld moeten de bezwaren van FundaBelang c.s., Funda en STAK Funda tegen de achtergrond van de ABN AMRO- en Cancun-beschikking naar het oordeel van de OK als volgt worden beoordeeld. Bij de vervulling van hun taak dienen de bestuurders zich te richten naar het belang van de vennootschap en haar onderneming. Wat dat belang inhoudt, hangt af van de omstandigheden van het geval. Een van die belangen is het groepsbelang. Funda is nu geen economische eenheid met NVM Holding c.s. en staat ook niet onder haar centrale leiding. Een groepsvennootschap is het daarom (nog) niet, ook al hebben NVM Holding c.s. het in hun macht dat te bewerkstelligen. Ongeacht of Funda een groepsmaatschappij is, moet het bestuur terdege rekening houden met de wensen en belangen van haar (middellijk) grootaandeelhouder met wie zij historisch en organisatorisch is verbonden en van wie zij al haar data ontvangt. Het bestuur kan zich er in de huidige toestand echter terecht op beroepen dat het zelfstandig zijn bestuurstaak uitoefent, gericht op het bestendige succes van Funda. NVM Holding c.s. moeten dat volgens de OK respecteren. Bij de uitoefening van zijn taak mag van het bestuur worden verwacht dat het rekenschap geeft van de grote afhankelijkheid van NVM en de belangen van minderheidsaandeelhouders en certificaathouders. Het bestuur komt daarbij de nodige autonomie toe.

Gelet op de omstandigheden zoals zich die in deze zaak voordoen, mag op grond van de redelijkheid en billijkheid van artikel 2:8 BW van NVM Holding c.s. als (middellijk) meerderheidsaandeelhouder worden verwacht dat zij Funda, STAK Funda en de certificaathouders niet langer in het ongewisse laten en dat zij een heldere keuze maken over

de toekomst van de aandeelhoudersstructuur, de positie van Funda en een mogelijke exit voor de certificaathouders. Als NVM Holding c.s. beperkingen willen stellen aan de vrijheid van het bestuur om haar strategie te bepalen, dan is het aan NVM Holding c.s. om ervoor te zorgen dat de certificaathouders een mogelijkheid krijgen om een reële waarde voor hun certificaten te realiseren. Die keuze maakten NVM Holding c.s. sinds 2016 tot nu toe niet.

Conclusie

De OK acht het voldoende aannemelijk dat het gebrek aan heldere beslissingen op deze onderdelen in toenemende mate een wissel trekt op de verhoudingen binnen Funda en een belemmering vormt voor het bestendige succes van de door Funda gedreven onderneming. Het aftreden van bestuurders en RvC en herhaalde verzoeken om positie te bepalen, heeft NVM Holding c.s. niet tot besluitvorming gebracht. De toekomst en strategie van Funda zijn onzeker, wat invloed heeft op allerlei stakeholders, zoals de werknemers van de onderneming.

De OK concludeert dat er gegronde reden is om te twijfelen aan een juist beleid en een juiste gang van zaken van Funda, die een onderzoek rechtvaardigt.

Het onvermogen van NVM Holding c.s. om in de gegeven omstandigheden een helder besluit te nemen over de toekomst van de aandeelhoudersstructuur, de positie van Funda en een mogelijke exit voor de certificaathouders, in samenhang gezien met de invloed die dat heeft gehad en heeft op de ontwikkeling en de uitvoering van de strategie van Funda en de door haar gedreven onderneming, doen Funda geen goed.

De OK roept partijen op haar beschikking en het te gelasten onderzoek aan te grijpen te reflecteren op hun eigen positie en handelen. Het gelasten van een onderzoek zal in zoverre al kunnen bijdragen aan het herstel van gezonde verhoudingen. De OK ziet thans geen aanleiding onmiddellijke voorzieningen te treffen. Dat kan in een later stadium nog, indien de toestand van de vennootschap dat vergt.

J.K.G. Meijer, maart 2022

Instantie: Ondernemingskamer Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 10-02-2022

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2022:302

Zaaknummer: 200.292.320/01 OK

Rechters: A.W.H. Vink, A.J. Wolfs, J.M. de Jongh, J.S.T. Tiemstra en S. ten Have

Advocaten: H.H. Tan, S.P. Kamerbeek, C.N. van Dooren, K. Notenboom, R. van de Klashorst, M. Deckers, J. van Borssum Waalkes en P.P.M. van Kippersluis

Wetsartikelen: 2:345 BW, 2:350 lid 1 BW en 2:8 BW

RECHTSPRAAK

Curator/Bestuurder van I.I.C. B.V.

De bestuurder van een failliete vennootschap wordt door de curator aansprakelijk gesteld voor het boedeltekort. De rechtbank wijst de vordering toe, onder meer omdat de bestuurder het bestaan van een lening heeft geveinsd.

De curator van I.I.C. B.V. ('IIC') stelt de bestuurder van de failliete vennootschap aansprakelijk voor het boedeltekort, omdat hij van mening is dat de bestuurder zijn taak kennelijk onbehoorlijk heeft vervuld en het aannemelijk is dat dit een belangrijke oorzaak is van het faillissement. Het boedeltekort werd op het moment van de dagvaarding begroot op € 860.857,18.

Van twee van de vijf verwijten die de curator de bestuurder maakt, is de juistheid in een tussenvonnis vastgesteld, namelijk: (i) het veinzen van het bestaan van een lening van een derde aan IIC van € 300.000, althans het terugbetalen daarvan; en (ii) het blijven aangaan van verplichtingen. Van twee andere verwijten heeft de rechtbank de juistheid niet kunnen vaststellen en in deze uitspraak ligt het laatste verwijt ter beoordeling bij de rechtbank. Dit verwijt ziet op het – in het zicht van faillissement – op naam van BVBA stellen van de commissieovereenkomst die tussen Jura B.V. ('Jura') en IIC was gesloten.

De bestuurder voert als verweer aan dat de overeenkomst niet tussen Jura en IIC, maar tussen Jura en BVBA is gesloten. Hij stelt dus impliciet dat er überhaupt geen contractovername heeft plaatsgevonden. In een tussenvonnis wordt de curator belast met het leveren van bewijs van de stelling dat IIC inderdaad met Jura een commissieovereenkomst is aangegaan. De rechtbank zal beoordelen of de curator geslaagd is in de bewijsopdracht.

De curator heeft als bewijs twee getuigen gehoord: een oud-werknemer van IIC en de directeur van Jura. Ook de bestuurder roept drie getuigen op, waaronder mede de directeur van Jura. Na het horen van de getuigen oordeelt de rechtbank dat de curator er niet in is geslaagd bewijs te leveren dat de overeenkomst is gesloten tussen Jura en IIC.

Bovenstaande neemt niet weg dat de rechtbank op grond van de twee verwijten, waarvan de

juistheid al in een tussenvonnis was komen vast te staan, oordeelt dat de vordering van de curator toewijsbaar is. De rechtbank oordeelt dat het handelen binnen drie jaar voorafgaand aan het faillissement heeft plaatsgevonden en dat de curator ten aanzien van deze twee verwijten voldoende aannemelijk heeft gemaakt dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen de onbehoorlijke taakvervulling en het faillissement (art. 2:248 lid 6 respectievelijk lid 1 BW). Dit oorzakelijk verband is door de bestuurder onvoldoende gemotiveerd betwist.

Het is derhalve vast komen te staan dat de bestuurder aansprakelijk is voor de schulden in het faillissement van IIC, voor zover deze niet door vereffening van de overige baten kunnen worden voldaan. De bestuurder is gehouden tot het voldoen van het boedeltekort op grond van artikel 2:248 lid 1 en 6 BW. Hij wordt veroordeeld tot het voldoen van € 300.000 als voorschot op dit boedeltekort.

W.P.IJ. Overgoor, maart 2022

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 02-02-2022

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2022:878

Zaaknummer: C/03/249913 / HA ZA 18-235

Rechters: I.M. Etman

Advocaten: L.L.A.M. Thissen en S.H.O. Aben

Wetsartikelen: 2:248 BW

RECHTSPRAAK

Weenink q.q./Bestuurders van Twente Institute for Wireless Mobile Communications B.V.

Een curator stelt de bestuurder van een failliete bv aansprakelijk op basis van zowel artikel 2:9 BW als artikel 2:248 BW. De rechtbank oordeelt dat de vordering ex artikel 2:9 BW is verjaard; de kennis van bestuurders kan aan de vennootschap worden toegerekend die daarmee meer dan vijf jaar geleden kennis kreeg van de gestelde schade en de daarvoor aansprakelijke personen. Bestuurders zijn voorts niet aansprakelijk ex artikel 2:248 BW voor het onderbrengen van activiteiten in een andere entiteit. Het handelen van de bestuurders is niet kennelijk onbehoorlijk, nu de 'verhangen' activiteit eerder als risico dan als 'kip met de gouden eieren' werd beschouwd.

Op 2 april 2014 is Twente Institute for Wireless Mobile Communications B.V. ('TI-WMC'), een vennootschap die zich bezighield met het ontwikkelen van mobiele netwerken, failliet verklaard. De vennootschap was onder andere bezig met het ontwikkelen van een nieuw systeem voor draadloze afgesloten communicatie onder de naam 'Figo'. Op 7 juni 2011 is FIGO B.V. ('FIGO') opgericht, waar de activiteiten rondom dit project toen in zijn ondergebracht. In de loop der jaren is een groot aantal partijen (indirect) bestuurder en/of aandeelhouder van TI-WMC geweest. Een aantal van hen wordt door de curator aangesproken op de voet van onder andere artikel 2:248 BW en artikel 2:9 BW.

Als voorvraag speelt een beroep op verjaring door de gedaagden. Relevant daarbij is vooral dat de vordering op de voet van artikel 2:9 BW is verjaard. Artikel 3:310 BW geeft daarvoor een termijn van vijf jaar nadat de benadeelde met de schade en de daarvoor aansprakelijke persoon bekend is geworden. De vraag is dan wanneer de rechtspersoon (gesteld benadeelde) met de schade en de daarvoor aansprakelijke persoon bekend is geworden. De curator voert aan dat de kennis van de bestuurders in dit geval, in afwijking van de hoofdregel, niet aan de vennootschap kan worden toegerekend. Nu alle gedragingen in de openbaarheid, althans

kenbaar voor alle bestuurders, hebben plaatsgevonden, oordeelt de rechtbank dat de curator onvoldoende heeft onderbouwd dat een uitzondering moet worden gemaakt op de hoofdregel.

Het resterende materiële verwijt van de curator is kort gezegd dat de gedaagden TI-WMC hebben 'leeggetrokken' ten behoeve van FIGO, waarbij waardevolle onderdelen (om niet) aan FIGO zouden zijn overgedragen, terwijl TI-WMC de lasten (bijvoorbeeld voor R&D) bleef dragen. Hierdoor verwerd, aldus de curator, TI-WMC tot een lege huls waarin voor schuldeisers niets meer overbleef. (Zie r.o. 4.3 voor een concretisering van deze verwijten.)

De rechtbank oordeelt dat van kennelijk onbehoorlijk bestuur in de zin van artikel 2:248 lid 1 BW, mede vanwege de hoge maatstaf die daarvoor geldt, geen sprake is. De rechtbank wijdt uitgebreide overwegingen aan de verschillende elementen van het door de curator gestelde onbehoorlijke bestuur. Ik ga thans in op enkele elementen. Zo overweegt de rechtbank dat het overhevelen van het product Figo aan een nieuwe entiteit geen beslissing is die een redelijk denkend bestuurder niet zou hebben genomen, vanwege het gegeven dat de ontwikkeling van een nieuwe vinding en met name het vermarkten ervan doorgaans veel tijd en vooral veel geld kost. Door het afstoten van het product Figo heeft TI-WMC zich kosten bespaard, naar door gedaagden onbetwist is gesteld onder andere € 200.000 aan loonkosten. Dat door FIGO voor de activiteiten geen prijs is betaald, acht de rechtbank niet onlogisch of onjuist, nu er geen zekerheid was op toekomstige winsten en het project op dat moment eerder als risico werd beschouwd.

Ook het beroep van de curator op een vermeend gebrekkige administratie (hetgeen relevant is in het licht van art. 2:248 lid 2 BW) slaagt niet. De rechtbank overweegt dat, voor zover de financiële situatie te rooskleurig zou zijn voorgesteld, dit betrekking heeft op de jaarrekeningen, hetgeen eventueel (zo dit inderdaad het geval zou zijn) een vordering voor de schuldeisers zou kunnen opleveren ex artikel 2:249 BW, maar niet voor de curator.

O. Oost, maart 2022

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 16-02-2022

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2022:541

Zaaknummer: C/o8/249880 / HA ZA 20-249

Rechters: H. Bottenberg-Van Ommeren, A.E. Zweers en C.A. de Beaufort

Advocaten: P. Weenink, P.E.M. Schol en M.H.M. Deppenbroek

Wetsartikelen: 2:248 BW en 2:9 BW

RECHTSPRAAK

**Weenink q.q./Bestuurder en indirect aandeelhouder van
Royal Fireworks Nederland B.V.**

Een curator stelt de bestuurder en een indirect aandeelhouder als feitelijk beleidsbepaler van een failliete bv aansprakelijk voor het boedeltekort. Aangezien zowel de administratieplicht als de deponeringsplicht zijn geschonden, staat het kennelijk onbehoorlijk bestuur vast. De aangevoerde andere belangrijke oorzaken van het faillissement zijn te wijten aan het handelen van de aangesproken bestuurders en kunnen daarmee niet dienen ter ontzenuwing van het causaliteitsvermoeden van artikel 2:248 lid 2 BW.

Op 7 oktober 2015 is Royal Fireworks Nederland B.V. failliet verklaard. De vennootschap had op dat moment één statutair bestuurder, gedaagde 1. De aandelen in de vennootschap werden gehouden door A en door B Holding B.V., waarvan gedaagde 2 enig aandeelhouder en bestuurder is. De curator heeft gedaagde 1 als bestuurder en gedaagde 2 als feitelijk beleidsbepaler aangesproken, primair op de voet van artikel 2:248 BW.

Zonder daar veel overwegingen aan te wijden, neemt de rechtbank aan dat gedaagde 2 inderdaad kwalificeert als feitelijk beleidsbepaler. De rechtbank overweegt voorts dat zowel de administratieplicht (art. 2:10 BW) als de deponeringsplicht (art. 2:394 BW) is geschonden. Onder andere is onvoldoende gemotiveerd betwist dat de voorraad- en kasadministratie niet op orde waren en dat de jaarrekeningen over 2012 en 2013 niet tijdig zijn gedeponerd. Op grond van artikel 2:248 lid 2 BW staat dan vast dat kennelijk onbehoorlijk is bestuurd en wordt vermoed dat kennelijk onbehoorlijk bestuur een belangrijke oorzaak van het faillissement is.

Gedaagde 1 en 2 voeren ter ontzenuwing van dit causaliteitsvermoeden aan (i) dat is wanbetaald door een schuldenaar van de vennootschap en (ii) dat er lasten onder dwangsom zijn opgelegd door de Inspectie Leefomgeving en Transport ('ILT') (en later zijn verbeurd) wegens verschillende overtredingen van vuurwerkvoorschriften. De rechtbank overweegt dat die oorzaken echter te wijten zijn aan het handelen van gedaagden. Over de wanbetaling door

de schuldenaar overweegt de rechtbank dat de vennootschap, ondanks het feit dat de schuldenaar nimmer betaalde, steeds maar doorging met het leveren van containers vuurwerk zonder enige vorm van zekerheid voor de betaling te bedingen. Hierdoor kon een reusachtige schuld van € 290.000 ontstaan. Over de lasten onder dwangsom van de ILT overweegt de rechtbank dat de gedaagden onvoldoende hebben onderbouwd dat het onmogelijk was de opgelegde lasten (die zagen op het terughalen en vernietigen van bepaald geleverd vuurwerk) uit te voeren.

Gelet op de aard en de ernst van de onbehoorlijke taakvervulling ziet de rechtbank tot slot geen grond de aansprakelijkheid op grond van artikel 2:248 lid 4 BW te matigen.

O. Oost, maart 2022

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 23-02-2022

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2022:540

Zaaknummer: 259525 / HA ZA 20/530

Rechters: K.J. Haarhuis

Advocaten: P. Weenink en P.F. Wolbers

Wetsartikelen: 2:248 BW, 2:10 BW en 2:394 BW

RECHTSPRAAK

Kolkman q.q./Bestuurders van RF Sports Equipment B.V.

Een oud-bestuurder en een bestuurder, die elkaar op 1 oktober 2014 hebben opgevolgd, worden door de curator aansprakelijk gesteld op grond van artikel 2:248 BW. Naar het oordeel van de rechtbank is de boekhoudplicht geschonden en hebben de bestuurders geen andere oorzaak van het faillissement dan onbehoorlijk bestuur aangevoerd. In beginsel zijn beide bestuurders dus aansprakelijk voor het boedeltekort. Beide bestuurders menen niet verantwoordelijk te zijn voor het bestuur. De oud-bestuurder stelt dat hij vanaf maart 2013 wegens ziekte niet meer als bestuurder aangemerkt kon worden. De nieuwe bestuurder stelt juist dat de oud-bestuurder telkens de touwtjes in handen heeft gehouden. De rechtbank oordeelt dat de formele status beslissend is en oordeelt dat beide bestuurders aansprakelijk zijn. Bijzonder is dat de rechtbank een beroep van de oud-bestuurder op matiging van artikel 2:248 lid 4 BW afwijst, maar de vordering van de curator matigt op grond van artikel 6:109 BW. In de literatuur wordt door de meeste auteurs het standpunt ingenomen dat de matigingsgronden zijn beperkt tot de in artikel 2:248 lid 4 BW genoemde gronden, maar de rechtbank oordeelt hier gemotiveerd anders over.

De pot verwijt de ketel dat die zwart ziet. Deze zaak draait om bestuurdersaansprakelijkheid op grond van artikel 2:248 lid 2 BW wegens het schenden van de administratieplicht, waarbij de ene bestuurder naar de andere wijst. Op 1 april 2015 is RF Sports Equipment B.V. ('de bv') failliet verklaard. Tot 1 oktober 2014 was gedaagde 1 ('de Oud-bestuurder') bestuurder van de bv. Zijn uittreding is op 1 december 2014 geregistreerd bij de Kamer van Koophandel. Per 1 oktober 2014 is gedaagde 2 aangetreden als bestuurder van de bv ('de Bestuurder').

De curator vordert om zowel de Oud-bestuurder als de Bestuurder te veroordelen tot betaling van het boedeltekort van de bv, omdat zij hun bestuurstaak onbehoorlijk zouden hebben vervuld, terwijl die onbehoorlijke taakvervulling een belangrijke oorzaak van het faillissement van de bv is geweest. Volgens de curator staat kennelijk onbehoorlijke taakvervulling vast, nu het bestuur niet heeft voldaan aan zijn administratieplicht ex artikel 2:10 BW. Administratieve stukken die aanwezig behoren te zijn, ontbreken grotendeels, en de wel aanwezige stukken vermelden dubieuze, oncontroleerbare transacties.

De Oud-bestuurder probeert zich hiertegen te verweren door erop te wijzen dat zijn feitelijke betrokkenheid bij het bestuur van de bv al geëindigd was in maart 2013, omdat hij wegens ziekte niet meer in staat was om naar behoren te functioneren. Hij meent dan ook dat hij daarom hooguit tot maart 2013 als bestuurder kan worden aangemerkt. De feitelijke leiding over de bv berustte zelfs feitelijk al vanaf de oprichting bij de Bestuurder, aldus de Oud-bestuurder. Ook vermeldt de Oud-bestuurder dat hij voorafgaand aan zijn vertrek aan de Bestuurder heeft verzocht om hem per direct als bestuurder uit het handelsregister uit te schrijven. Tot slot zijn volgens hem de administratieve gebreken pas ontstaan na zijn feitelijke vertrek als bestuurder.

De Bestuurder verweert zich door te stellen dat hij zich tot 1 oktober 2014 uitsluitend bezighield met de verkoop, en dus niet met het beleid van de bv. Ook na zijn benoeming als bestuurder zou hij feitelijk niet bij het bestuur van de bv betrokken zijn geweest. Daarbij was zijn statutair bestuurschap tot aan het faillissement van de bv van korte duur. Daarnaast wijst hij erop dat de administratie tot aan het faillissement werd verzorgd door een externe partij, in opdracht van de Oud-bestuurder. De Oud-bestuurder ging ervan uit dat deze externe partij de administratie behoorlijk voerde.

Beide verweren mogen niet baten. De omstandigheid dat de Oud-bestuurder het aan de Bestuurder heeft overgelaten om hem direct na zijn feitelijke vertrek uit te schrijven als bestuurder, komt voor zijn eigen risico. De datum waarop de Oud-bestuurder als bestuurder ontslag heeft genomen, is beslissend voor de toepassing van artikel 2:248 lid 1 BW. Eenzelfde redenering geldt voor de Bestuurder: zijn formele hoedanigheid als bestuurder is doorslaggevend voor toepassing van het artikel. Zijn stelling dat hij na zijn benoeming als bestuurder feitelijk niet bij het bestuur betrokken is geweest, ontslaat hem dus niet van zijn aansprakelijkheid voor eventueel onbehoorlijk bestuur.

De rechtbank gaat verder en stelt schending van de administratieve plicht van artikel 2:10 BW bij beide gedaagden vast. Het verweer van de Oud-bestuurder dat de administratieve gebreken zijn ontstaan na zijn feitelijke vertrek als bestuurder slaagt niet; zijn verplichtingen als bestuurder zijn immers pas geëindigd na zijn uittreding per 1 oktober 2014. Ook het

verweer van de Bestuurder slaagt niet; door zijn aanstelling als bestuurder te aanvaarden, heeft hij een eigen verantwoordelijkheid op zich genomen om te waarborgen dat de administratie voldoet aan artikel 2:10 BW.

Wanneer de rechtbank ingaat op de matigingsmogelijkheden van artikel 2:248 lid 4 BW, wordt een interessante overweging gedaan. Nadat wordt geconcludeerd dat er geen gronden zijn om tot collectieve matiging over te gaan, bekijkt de rechtbank de matiging van de aansprakelijkheid van de Oud-bestuurder als individu. Volgens de rechtbank is de Oud-bestuurder niet gebaat bij artikel 2:248 lid 4 BW, nu dit artikel slechts één (limitatieve) grond kent; de tijd gedurende welke de Bestuurder als zodanig in functie is geweest in de periode waarin de onbehoorlijke taakvervulling plaatsvond. De rechtbank gaat dan ook verder met de beoordeling of de Oud-bestuurder een beroep toekomt op de (algemene) matigingsbevoegdheid van artikel 6:109 BW. Volgens de rechtbank is de reden dat limitatief in artikel 2:248 lid 4 BW is bepaald op basis van welke gronden de rechter tot matiging mag overgaan, erin gelegen dat de rechter zich bij toepassing van deze matigingsbevoegdheid niet terughoudend behoort op te stellen; zonder limitering van deze matigingsgronden zou in de visie van de wetgever afbreuk worden gedaan aan het principe van collectieve verantwoordelijkheid en hoofdelijke aansprakelijkheid van de bestuurders. Dat de matigingsgronden van artikel 2:248 lid 4 BW limitatief zijn, betekent volgens de rechtbank niet dat de wetgever de toepasselijkheid van artikel 6:109 BW heeft willen uitsluiten. Artikel 6:109 BW biedt in deze zaak volgens de rechtbank wel soelaas aan de Oud-bestuurder; daarbij wordt vooral verwezen naar zijn gezondheidstoestand.

De literatuur erop naslaand kan men geen andere conclusie trekken dan dat deze overweging van de rechtbank een vreemde eend in de bijt is. Maeijer, Van Schilfgaarde, Huizink en Van Solinge en Nieuwe Weme menen allen dat de matigingsbevoegdheid van de rechtbank in dit soort gevallen beperkt is tot de in artikel 2:248 lid 4 BW gegeven gronden (Huizink, aant. 21.6.1 bij art. 2:138 BW, Groene Serie Rechtspersonen 2019; Asser/Maeijer, Van Solinge & Nieuwe Weme 2-II*, 2009/464; Asser/Maeijer 2-III, 2002/329; Van Schilfgaarde e.a., *De nieuwe misbruikwetgeving*, Deventer: Kluwer 1986, p. 63). Hiermee lijkt ook juist recht te worden gedaan aan de gedachte van de collectieve verantwoordelijkheid van het bestuur, anders dan de rechtbank stelt. Wanneer elke individuele bestuurder zich wegens persoonlijke omstandigheden kan beroepen op matiging, dan doorkruist dat het uitgangspunt van collectief bestuur.

De Bestuurder heeft overigens minder geluk; zowel artikel 2:248 lid 4 BW als artikel 6:109 BW kan hem niet helpen.

S. Renssen, maart 2022

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 23-02-2022

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2022:580

Zaaknummer: C/08/257806 / HA ZA 20-480

Rechters: A.A. Smit, A.E. Zweers en D.L. Westendorp

Advocaten: F. Kolkman, J.C. Dingeldein en P.F.A. Reichenbach

Wetsartikelen: 2:248 BW en 6:109 BW

RECHTSPRAAK

OTX Logistics B.V./DBB Beheer B.V.

Minderheidsaandeelhouder van een vennootschap vordert in kort geding de meerderheidsaandeelhouder te bevelen om mee te werken aan de overdracht van zijn aandelen in de vennootschap aan de minderheidsaandeelhouder. De minderheidsaandeelhouder baseert zich daarbij op de statutaire blokkeringsregeling en de uitwerking daarvan in een aandeelhoudersovereenkomst. De voorzieningenrechter wijst de vordering van de minderheidsaandeelhouder toe. De meerderheidsaandeelhouder gaat in hoger beroep. Hij stelt dat geen plicht bestaat om zijn aandelen over te dragen, omdat de blokkeringsregeling alleen geldt als sprake is van een change of control in de aandeelhouderssfeer. Nu enkel een wijziging heeft plaatsgevonden in het bestuur van de meerderheidsaandeelhouder, en niet in de aandeelhoudersstructuur, geldt er geen plicht om de aandelen over te dragen. Het hof legt de aandeelhoudersovereenkomst uit aan de hand van de Haviltex-maatstaf en geeft de meerderheidsaandeelhouder gelijk. De vordering van de minderheidsaandeelhouder wordt alsnog afgewezen.

Feiten

OTX Logistics B.V. ('OTX Logistics') houdt 80% van de aandelen in OTX Solutions B.V. ('Solutions'). DBB Beheer B.V. ('DBB') houdt de overige 20% van de aandelen in Solutions. In de statuten van Solutions is onder meer een blokkeringsregeling opgenomen. Deze houdt onder meer kort gezegd in dat een aandeelhouder verplicht is zijn aandelenbelang aan de andere aandeelhouder aan te bieden tegen de *net asset value* indien 'de zeggenschap direct of indirect, over de activiteiten van die aanhouder-rechtspersoon, door één of meer anderen wordt verkregen'.

Tussen de aandeelhouders is tevens een aandeelhoudersovereenkomst ('de SHA') overeengekomen waarin de blokkeringsregeling verder is uitgewerkt en waarin onder meer is bepaald dat een wijziging in de zeggenschap over OTX Logistics enkel geacht wordt te hebben plaatsgevonden indien de twee aandeelhouders in OTX Logistics ('de Aandeelhouders') geen controlerend belang meer hebben in OTX Logistics.

Eerste aanleg

DBB vordert in kort geding dat OTX Logistics wordt bevolen om haar aandelen conform bovenstaande over te dragen aan DBB voor de *net asset value*, nu de Aandeelhouders zijn afgetreden als bestuurders van OTX Logistics, wat zou kunnen gelden als wijziging in de zeggenschap. De voorzieningenrechter heeft in eerste aanleg de vordering toegewezen (zie OR 2021-0238).

Hoger beroep

OTX Logistics gaat in hoger beroep. Volgens OTX Logistics heeft geen wijziging in de zeggenschap plaatsgevonden door het aftreden van de Aandeelhouders als bestuurders van OTX Logistics.

Het hof beoordeelt aan de hand van de Haviltex-maatstaf of het aftreden van de Aandeelhouders als bestuurders van OTX Logistics geldt als een wijziging van de zeggenschap in Solutions, zoals beschreven in de SHA. Het hof stelt bij de beoordeling van de blokkeringsregeling uit de statuten voorop dat het gaat om de vraag of de zeggenschap direct of indirect, door één of meerdere derden wordt verkregen. De SHA bevat bovendien een definitie van controle die verwijst naar stemrechten, aandeelhouderskapitaal en de bevoegdheid om bestuurders te ontslaan. Deze definitie ziet, aldus het hof, onmiskenbaar op de positie van aandeelhouders en niet op de positie van bestuurders. Daarnaast gebruiken zowel de statuten als de SHA het woord zeggenschap, welk begrip volgens het hof doorgaans gebruikt wordt om de positie te benoemen van de aandeelhouder die zoveel stemrechten heeft dat hij de uitkomst van de stemming in de algemene vergadering van aandeelhouders kan bepalen (HR 14 maart 2008, ECLI:NL:HR:2008:BC2202, rov. 3.4.3). Evenzo geldt dit voor het begrip 'controle'. Bovendien zijn de statuten en de SHA opgesteld door juristen. Aldus het hof is dit een aanwijzing dat met wijziging van de zeggenschap niet wordt bedoeld op wijzigingen in het bestuur van OTX Logistics, maar veeleer in de wijzigingen in het aandeelhoudersbelang van de Aandeelhouders in OTX Logistics. Naar voorhands oordeel van het hof heeft het beding in de SHA dan ook de strekking om het risico tegen te gaan dat de Aandeelhouders de zeggenschap in OTX Logistics zouden verliezen ten voordele van derden. Het hof is dan ook voorhands van oordeel dat de bestuurswisseling niet als zodanig heeft te gelden.

Nu voor een nader onderzoek naar de verklaringen van partijen betreffende de totstandkoming van de SHA in kort geding geen plaats is, wordt het vonnis van de voorzieningenrechter vernietigd en de vordering van DBB alsnog afgewezen.

T.M. Goudzwaard, maart 2022

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 18-01-2022

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2022:148

Zaaknummer: 200.297.079/01

Rechters: G.C.C. Lewin, R.M. de Winter en M.P. van Achterberg

Advocaten: H.R. Pleiter en F. Diepraam

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Ontslagen bestuurder/Apandam Europe B.V.

Een ontslagen bestuurder stelt in hoger beroep dat haar ontslag als bestuurder en werknemer van de bv niet rechtsgeldig is geschied. Het hof oordeelt dat na ontbinding van de oorspronkelijke aandeelhouder van de bv diens aandelen onder algemene titel zijn overgegaan op de indirect aandeelhouder die daarmee bevoegd werd de bestuurder te ontslaan. Dit ontslag is rechtsgeldig genomen en per datum van het vennootschapsrechtelijke ontslag als bestuurder is ook de arbeidsovereenkomst tussen partijen geëindigd. De bestuurder heeft als werkneemster ernstig verwijtbaar gehandeld door aan de lopende band geld te ‘lenen’ uit de bedrijfskas waardoor haar – anders dan de rechtbank oordeelde – geen recht op transitievergoeding toekomt.

Feiten

Apandam Europe B.V. (‘Apandam’) is op 15 juli 2016 opgericht door Ningbo O&B Trading Ltd. (‘Ningbo’). Ningbo was op dat moment enig aandeelhouder van Apandam. Zij was gevestigd in de stad Ningbo te China. Mevrouw X was enig aandeelhouder en statutair bestuurder van Ningbo. Verzoekster is bij de oprichting van Apandam benoemd tot bestuurder van Apandam (‘de Bestuurder’). Op 16 december 2019 is Ningbo in China ontbonden. Op 16 januari 2020 is bij de KvK een opgave gedaan om de Bestuurder uit te schrijven als bestuurder van Apandam. In een op 17 januari 2020 gedateerd besluit – genomen door Ningbo en ondertekend door mevrouw X – is de Bestuurder met onmiddellijke ingang ontslag als bestuurder en als werknemer aangezegd. De Bestuurder wordt verweten dat zij frauduleuze handelingen heeft verricht door gelden van de vennootschap aan te wenden voor persoonlijke doeleinden. Op 24 april 2020 en op 7 mei 2020 zijn nieuwe besluiten genomen om de Bestuurder met onmiddellijke ingang als bestuurder en als werknemer van Apandam te ontslaan. Deze besluiten zijn genomen en ondertekend door mevrouw X. In een (Nederlandse) notariële akte van 11 mei 2020 is onder meer opgenomen dat de aandelen van Ningbo worden overgedragen

aan mevrouw X. De notariële akte bevat als bijlage een besluit van 9 mei 2020 waarbij X namens Apandam zichzelf heeft benoemd als bestuurder van Apandam en de Bestuurder heeft ontslagen als bestuurder van Apandam. De rechtbank heeft in eerste aanleg geoordeeld dat er vanaf 11 mei 2020 (datum notariële akte) voldaan was aan de formele vereisten voor ontslag van de Bestuurder als statutair bestuurder en dat de arbeidsovereenkomst op 11 mei 2020 is geëindigd. Verder heeft de rechtbank Apandam veroordeeld tot betaling van bijna € 30.000 aan achterstallig salaris, een billijke vergoeding (€ 29.095,08 bruto), een vergoeding wegens onregelmatige opzegging en de transitievergoeding. Zie OR 2021-0103. De Bestuurder heeft hoger beroep ingesteld en stelt zich ook in hoger beroep op het standpunt dat de arbeidsovereenkomst nimmer rechtsgeldig is beëindigd.

Oordeel

Vennootschappelijke verhouding

Het hof is van oordeel dat het ontslagbesluit van 7 mei 2020 rechtsgeldig door X is genomen, omdat de aandelen in het kapitaal van Apandam op 16 december 2019 als gevolg van de liquidatie van Ningbo onder algemene titel zijn overgegaan van Ningbo naar X. X is aandeelhouder geworden van Apandam en was in die hoedanigheid bevoegd de Bestuurder als bestuurder te ontslaan. Vast staat dat de Bestuurder voorafgaand aan het besluit is gehoord over het ontslagvoornemen en in ieder geval op 28 april 2020 in de gelegenheid is gesteld haar raadgevende stem te geven, waarvan zij ook gebruik heeft gemaakt. De vennootschappelijke verhouding tussen Apandam en de Bestuurder is dan ook per 7 mei 2020 beëindigd en daarmee is ook de arbeidsovereenkomst per die datum tot een einde gekomen.

Arbeidsrechtelijke verhouding

De Bestuurder heeft recht op loon vanaf 1 januari 2020 tot aan de datum dat de arbeidsovereenkomst is geëindigd (7 mei 2020). Omdat de rechtbank ervan uitging dat de arbeidsovereenkomst tot 11 mei 2020 voortduurde, heeft zij een bedrag toegewezen dat iets te hoog is. Op dat punt wordt de bestreden beschikking vernietigd en komt het toegewezen bedrag iets lager uit. Het hof oordeelt voorts dat van een ontslag op staande voet geen sprake is, zodat Apandam een opzegtermijn in acht had behoren te nemen. Nu zij dat heeft nagelaten, is zij een vergoeding verschuldigd wegens onregelmatige opzegging, hetgeen de rechtbank terecht heeft toegewezen. Het hof oordeelt, anders dan de rechtbank, dat de Bestuurder als werknemer geen transitievergoeding toekomt, omdat zij ernstig verwijtbaar heeft gehandeld. De Bestuurder heeft zich namelijk ten minste schuldig gemaakt aan het – zonder toestemming van de werkgever – aan de lopende band ‘lenen’ uit de bedrijfskas. Daardoor heeft zij het vertrouwen van haar werkgever ernstig beschaamd. Anders dan in eerste aanleg is geoordeeld,

bestaat volgens het hof geen aanleiding aan de Bestuurder een billijke vergoeding toe te kennen, nu Apandam als werkgever niet ernstig verwijtbaar heeft gehandeld.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 04-02-2022

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2022:285

Zaaknummer: 200.289.825/01

Rechters: M.J. van Cleef-Metsaars, C.A. Joustra en L.G. Verburg

Advocaten: O. Diels en H.A.A. Voermans

Wetsartikelen: 7:672 BW, 7:673 BW, 2:15 BW, 2:227 lid 2 BW en 2:238 lid 2 BW